

Абдуллоҳ Камолиддин Юсуф
таржимаси

ҲАДИССОВИЙИ ҲАДИССОВИЙИ ҲАДИССОВИЙИ

МУҚАДДИМА

Ягона Аллоҳга ҳамду санолар, Пай-ғамбаримизга ҳамда узотнинг аҳли
ва асхобига салавоту саломлар бўлсин!

Муҳтарам ҳожи!

Қўлингиздаги мўжаз рисола Саудия Арабистони Дин ишлари
вазирлиги тавси-яси билан уламолар ҳайъати тарафидан ёзилган)□
(ҲАДИССОВИЙИ ҲАДИССОВИЙИ ҲАДИССОВИЙИ ҲАДИССОВИЙИ номли китобчанинг 2005-
йилги 25-қайта нашри-дан таржима қилинган. Бунда сиз ҳаж ва умра
ибодатларини адо этишда ўзингиз учун зарур барча йўл-йўриқларни
топасиз, деган умиддамиз. Китобчанинг иккинчи қисмида
берилаётган сўзлашгич эса, таржимон тарафидан тузилган бўлиб,
сафар асносида сизга ёрдами тегса, муродимиз ҳосилдир.

Бу харакатларимиз манбаи эса, Ярат-ганнинг қуийдаги тавсиясидир:

ҲАДИССОВИЙИ ҲАДИССОВИЙИ ҲАДИССОВИЙИ ҲАДИССОВИЙИ ҲАДИССОВИЙИ }
[2:ҲАДИССОВИЙИ] {ҲАДИССОВИЙИ ҲАДИССОВИЙИ ҲАДИССОВИЙИ

Таржимаси: «...Эзгулик ва такво (йўли)да ҳамкорлик қилингиз, гуноҳ
ва адоват (йўли)да ҳамкорлик қилмангиз!» (Моида: 2).

Эслатма: Бу ва бундан кейинги оят, зикр ва дуолар талаффузини

муҳтарам ўқувчиларимиз бирор устоздан ўрганиб олишларини илтимос қиласиз.

Азиз ҳожи биродар! Умид қиласизки, китобчамиздан фойдаланиб, ҳаж ва умра ибодатларини ихлос билан тўғри адо эта-сиз ва ишааллоҳ, ҳажингиз мақбул бўйлади. Мақбул ҳажнинг мукофоти эса жан-натдир.

МУХИМ ТАВСИЯЛАР

Аллоҳ ўз фазлу карами ила сизни Байтуллоҳ зиёратига муваффақ этгани учун беҳад шукроналар айтиб, қуидаги тавсияларни тақдим этамиз. Шояд, ибо-датларингиз нуқсондан холи бўлса.

1. Унутманг, сиз Ягона Аллоҳнинг буйруқ ва чақириғига “лаббай” деб, Ундан савоб умидида, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг йўлларига эргашиб, муборак Ҳаж сафарига чиқдингиз.
2. Эҳтиёт бўлинг, шайтони лайн арзимас нарса деб ораларингизни бузма-син, сафарингиз давомида у сизга қаттиқ ёпишади. Хушёр бўлиб, одамлар билан Аллоҳ учун дўстлашиб, ўзаро жанжал, ноўрин баҳс ва филлу-ғашлардан сақла-нинг. Билингки, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам: «Сизларнинг бирор-тангиз то ўзи учун яхши кўрган нарсани биродарига ҳам раво кўрмагу-нича мўмини комил бўла олмайди», деганлар (Имом Бухорий Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилган).
3. Дин ва Ҳаж амалларингизни тўғри ва камчиликсиз адо этишингиз учун бил-маган нарсангизни сўраб ўрганишдан асло уялманг. Аллоҳ таоло айтади;

Ҳадисе қўйибди Ҳадисе қўйибди Ҳадисе қўйибди Ҳадисе қўйибди
(43Ҳадис)

Таржимаси: «Агар билмайдиган бўлсангизлар, аҳли илмлардан сўрангизлар» (Наҳл: 43).

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтадилар: «Аллоҳ кимга яхши-ликни ирода қилса, уни динда фақиҳ (олим) қилиб қўяди» (Ином Бухорий ривояти).

4. Билингки, Аллоҳ таоло бизларга баъзи амалларни фарз ва баъзи амалларни суннат қилган. Фарз амални барбод қилиб, суннатни қилган кишидан Аллоҳ суннат амални ҳам қабул қилмайди. Баъзи ҳожиларимиз бунга эътиборсизлик билан қараб, ўзлари билмаган холда гуноҳкор бўлиб қоладилар. Масалан, Ҳарам ичида Хажарул асвадни ўпаман деб бир қанча одамларга озор берадилар, дастлабки тавофларни тез қиласман деб қанчалаб ҳожиларни туртадилар, Мақоми Иброҳим ортида намоз ўқийман деб кўплаб ҳожи-ларнинг қоқилиб, уриниб, қийналишлари-га сабаб бўладилар. Қилмоқчи бўлган бу амаллари суннат, лекин бир мўъминга озор бериш харом. Суннатни бажараман деб харом иш қиласми? Бунга бепарво бўлмайлик!

5. Ҳарам ичида ҳам, бошқа жойларда ҳам, имкон бўла туриб, эркак киши аёл киши билан ёнма-ён ёки аёл кишининг орқасида намоз ўқиш жоиз эмас. Аёллар эркакларнинг ортида намоз ўқийдилар.

6. Каъбанинг Рукни Ямоний деб аталадиган бурчагидан ўтаётганда унга ўнг қўлинни қўйиб, “Бисмиллаҳи Аллоҳу акбар” дейиш суннат. Лекин нарироқдан ўтаётган ҳожи унга ишора қилмайди, такбир ҳам айтмайди.

ҲАЖ ВА УМРА

Азиз биродар!

Ҳаж ибодатини уч турли ният билан бажариш мумкин, ундан ўзингизга муно-сиб келганини танлаб бажаришингиз мум-кин:

- 1) Таматтуъ
- 2) Қирон
- 3) Ифрод

ТАМАТТУЪ. Ушбу ният билан ҳаж қилишни истаган киши ҳаж ойларида (шаввол ва зулқаъда ойи ҳамда зулҳижжа ойининг ўн куни) умра нияти билан эҳром кияди ҳамда умра амалларини бажаргач, эҳромдан чиқади. Ўз кийими билан бема-лол юриб, саккизинчи зулҳижжа (Минога чиқиладиган) куни Макка шаҳридан ёки унинг атрофидан ҳаж учун янгидан эҳром кийиб, Ҳаж амалларини бажаради. Бир сўз билан айтганда, бир мавсумда алоҳида умра ва алоҳида ҳаж ибодатини адо этган бўлади.

ҚИРОН. Бу ниятда ҳаж қилган киши ҳаж ойларида ҳаж ва умра учун эҳром кийиб, ўша эҳром билан умра ва ҳаж амалларини тамомлаб, қурбон хайити кунидан сўнг эҳромдан чиқади.

ИФРОД. Бу ниятда ҳаж қилган киши ҳаж ойларида фақат ҳаж нияти билан эҳром кияди. Курбон хайити кунига қадар эҳромда қолади.

Мазкур З турли ҳаж кўринишларидан энг афзали ва Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам саҳобаларига буюрган ва таъкидлаганлари – Таматтуъ нияти билан ҳаж қилишdir.

УМРА ҚИЛИШ ТАРТИБИ

1. Мийқот – ҳаж ва умра учун махсус кийим – эҳром боғлаш керак бўлган ўрин бўлиб, ундан ўтиб, эҳромсиз ҳолда юрган ҳожи ва умрачилар гуноҳкор бўлади. Улар қуидагилар:

1. Зоту Ирқ.
2. АлЖухфа.
3. ЗулҲулайфа.
4. Қарнул-Маназил.
5. Яламлам.

Йўлингиз ушбу ўринлардан қай бири устидан ўтса, ўша ерга етганингизда, ғусл қилиб, покланиб, имкони бўлса хушбўй-ланиб, ҳамма кийимларингизни ечиб, «эҳ-ром» деб аталмиш, бири елкага, иккин-чиси белга ўраб олинадиган икки бўлак матога ўранасиз.

Эхромнинг ранги оқ бўлиши афзал. Аёллар эса ўзлари хоҳлаган кийимларини кийишлари мумкин, бироқ кийимлари содда, эътибор тортмайдиган, эркаклар кийимига ўхшамайдиган ва кофирлар кийимига ўхшамайдиган бўли-ши шарт.

Эхром кийгач, «Лаббайка умротан» деб, умра қилишни ният қиласиз.
Сүнг талбия айтасиз:

«Лаббайкаллоҳумма, лаббайк! Лаб-байка ла шарийка лака лаббайк!
Иннал-ҳамда ван-неъмата лака вал-мулк, ла ша-рийка лак!». (Биз
Сенинг итоатингдамиз, Парвардигоро, биз Сенинг итоатингдамиз!
Сенинг шеригинг йўқ. Биз Сенинг ито-атингдамиз. Ҳамд ҳам, неъмат
ҳам, мулк ҳам Сеникидир. Сенинг шеригинг йўқ-дир).

Эслатма: Бундан буён юқоридаги каби дуо, оят ва зикрлар араб ёзуви билан бирга ўзбек ёзувида ҳам берилади. Ўзбек ёзувидаги харфлар арабча товушларни аниқ ва тўғри ифодалай олмаслиги сабабли азиз ўқувчиларимиздан илтимосимиз шуки, келтириладиган оят, дуо ва зикрларнинг тўғри талаффузини албатта, биладиган биродарларидан ўрганиб олсинлар.

Талбияни, шунингдек, бошқа дуо, ис-тиғфор ва зикрларни ҳам эркаклар овоз чиқариб, аёллар овоз чиқармай айтадилар.

2. Макка шаҳрига келгач, Масжидул-Ҳаромга кириб, Каъбани тавоғ

қиласиз, яъни уни етти марта айланасиз. Тавофни «Ҳажарул-асвад» рүбарўсидан «Аллоҳу акбар» деб бошлайсиз ва етти марта та-воф қилиб, тавофни яна ўша жойда якунлайсиз. Тавофингиз асносида хоҳла-ган дуо ва зикрларни ўқийсиз, фақат Рук-нул-Ямонийдан Ҳажарул-асвадга кел-гунча ушбу дуони ўқиш суннатдир:

Ҳәјарул-асвад Ҳәјъа Ҳәјъа Ҳәјарул-асвад Ҳәјъа Ҳәјарул-асвад
Ҳәјъа Ҳәјъа Ҳәјъа Ҳәјъа Ҳәјъа Ҳәјъа

Маъноси: «Эй Роббимиз, бизга бу дунёда ҳам яхшилик ато этгин, охиратда ҳам яхшилик ато этгин ва бизни дўзах азобидан асраригин».

(Ҳажарул-асвад – Каъбага юзланиб турган ҳолингизда унинг эшигининг чап томонидаги бурчакка ўрнатилган қора тошдир. Каъбанинг ундан олдинги бурча-ги эса Рукни Ямоний деб аталади).

3. Тавофдан сўнг Мақоми Иброҳим-нинг орқасида, узокроқда бўлса ҳам икки ракъат намоз ўқийсиз. Агар у жойда одам кўплигидан намоз ўқиш иложи бўлмаса, Ҳарамнинг қаерида ўқисангиз ҳам бўлаве-ради. Бу тавофда эркак киши эҳромни мустаҳкам боғламоғи зарур ва ўнг елкани очиб, чап елкани ёпиб эҳром ўраш суннатдир. Тавофнинг дастлабки уч мар-тасида енгил (лўқиллаб) югурмоқ суннат, бирор суннат амални бажараман деб бошқа ҳожиларга озор бериш ҳаромдир. Умуман, ҳаж ва умра амалларини бажа-риш асносида бошқа бирор ҳожига озор бериб қўйишдан эҳтиёт бўлиш зарур. Югуриш имкони бўлмаса юрсангиз ҳам бўлади.

4. Сўнг Сафо тепалигига чиқиб, қуидаги оятни ўқийсиз:

Ҳәјъа Ҳәјъа Ҳәјъа Ҳәјъа Ҳәјъа Ҳәјъа Ҳәјъа Ҳәјъа Ҳәјъа

Маъноси: «Албатта Сафо ва Марва Аллоҳ (буюрган) маросимлардандир. Бас, ким ҳаж ёки умра қилса, у икки тоғ орасида саъй қилишининг гуноҳи йўқ-дир. Ва ким ўз ихтиёрила яхшиликни ният қилса, бас, албатта Аллоҳ шукр қилувчи (такдирловчи) ва билувчидир» (Бақара: 158).

Сүнг Каъбага юзланиб, қўлларингиз-ни дуога кўтариб, 3 марта
“Алҳамду лиллаҳи Аллоҳу акбар” деб, сўнг куйидаги дуони уч марта
ўқишингиз суннатдир:

(**1**) **1** **2** **3** **4** **5** **6** **7** **8** **9** **10** **11** **12** **13** **14** **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100** **101** **102** **103** **104** **105** **106** **107** **108** **109** **110** **111** **112** **113** **114** **115** **116** **117** **118** **119** **120** **121** **122** **123** **124** **125** **126** **127** **128** **129** **130** **131** **132** **133** **134** **135** **136** **137** **138** **139** **140** **141** **142** **143** **144** **145** **146** **147** **148** **149** **150** **151** **152** **153** **154** **155** **156** **157** **158** **159** **160** **161** **162** **163** **164** **165** **166** **167** **168** **169** **170** **171** **172** **173** **174** **175** **176** **177** **178** **179** **180** **181** **182** **183** **184** **185** **186** **187** **188** **189** **190** **191** **192** **193** **194** **195** **196** **197** **198** **199** **200** **201** **202** **203** **204** **205** **206** **207** **208** **209** **210** **211** **212** **213** **214** **215** **216** **217** **218** **219** **220** **221** **222** **223** **224** **225** **226** **227** **228** **229** **230** **231** **232** **233** **234** **235** **236** **237** **238** **239** **240** **241** **242** **243** **244** **245** **246** **247** **248** **249** **250** **251** **252** **253** **254** **255** **256** **257** **258** **259** **260** **261** **262** **263** **264** **265** **266** **267** **268** **269** **270** **271** **272** **273** **274** **275** **276** **277** **278** **279** **280** **281** **282** **283** **284** **285** **286** **287** **288** **289** **290** **291** **292** **293** **294** **295** **296** **297** **298** **299** **300** **301** **302** **303** **304** **305** **306** **307** **308** **309** **310** **311** **312** **313** **314** **315** **316** **317** **318** **319** **320** **321** **322** **323** **324** **325** **326** **327** **328** **329** **330** **331** **332** **333** **334** **335** **336** **337** **338** **339** **340** **341** **342** **343** **344** **345** **346** **347** **348** **349** **350** **351** **352** **353** **354** **355** **356** **357** **358** **359** **360** **361** **362** **363** **364** **365** **366** **367** **368** **369** **370** **371** **372** **373** **374** **375** **376** **377** **378** **379** **380** **381** **382** **383** **384** **385** **386** **387** **388** **389** **390** **391** **392** **393** **394** **395** **396** **397** **398** **399** **400** **401** **402** **403** **404** **405** **406** **407** **408** **409** **410** **411** **412** **413** **414** **415** **416** **417** **418** **419** **420** **421** **422** **423** **424** **425** **426** **427** **428** **429** **430** **431** **432** **433** **434** **435** **436** **437** **438** **439** **440** **441** **442** **443** **444** **445** **446** **447** **448** **449** **450** **451** **452** **453** **454** **455** **456** **457** **458** **459** **460** **461** **462** **463** **464** **465** **466** **467** **468** **469** **470** **471** **472** **473** **474** **475** **476** **477** **478** **479** **480** **481** **482** **483** **484** **485** **486** **487** **488** **489** **490** **491** **492** **493** **494** **495** **496** **497** **498** **499** **500** **501** **502** **503** **504** **505** **506** **507** **508** **509** **510** **511** **512** **513** **514** **515** **516** **517** **518** **519** **520** **521** **522** **523** **524** **525** **526** **527** **528** **529** **530** **531** **532** **533** **534** **535** **536** **537** **538** **539** **540** **541** **542** **543** **544** **545** **546** **547** **548** **549** **550** **551** **552** **553** **554** **555** **556** **557** **558** **559** **560** **561** **562** **563** **564** **565** **566** **567** **568** **569** **570** **571** **572** **573** **574** **575** **576** **577** **578** **579** **580** **581** **582** **583** **584** **585** **586** **587** **588** **589** **590** **591** **592** **593** **594** **595** **596** **597** **598** **599** **600** **601** **602** **603** **604** **605** **606** **607** **608** **609** **610** **611** **612** **613** **614** **615** **616** **617** **618** **619** **620** **621** **622** **623** **624** **625** **626** **627** **628** **629** **630** **631** **632** **633** **634** **635** **636** **637** **638** **639** **640** **641** **642** **643** **644** **645** **646** **647** **648** **649** **650** **651** **652** **653** **654** **655** **656** **657** **658** **659** **660** **661** **662** **663** **664** **665** **666** **667** **668** **669** **670** **671** **672** **673** **674** **675** **676** **677** **678** **679** **680** **681** **682** **683** **684** **685** **686** **687** **688** **689** **690** **691** **692** **693** **694** **695** **696** **697** **698** **699** **700** **701** **702** **703** **704** **705** **706** **707** **708** **709** **710** **711** **712** **713** **714** **715** **716** **717** **718** **719** **720** **721** **722** **723** **724** **725** **726** **727** **728** **729** **730** **731** **732** **733** **734** **735** **736** **737** **738** **739** **740** **741** **742** **743** **744** **745** **746** **747** **748** **749** **750** **751** **752** **753** **754** **755** **756** **757** **758** **759** **760** **761** **762** **763** **764** **765** **766** **767** **768** **769** **770** **771** **772** **773** **774** **775** **776** **777** **778** **779** **780** **781** **782** **783** **784** **785** **786** **787** **788** **789** **790** **791** **792** **793** **794** **795** **796** **797** **798** **799** **800** **801** **802** **803** **804** **805** **806** **807** **808** **809** **810** **811** **812** **813** **814** **815** **816** **817** **818** **819** **820** **821** **822** **823** **824** **825** **826** **827** **828** **829** **830** **831** **832** **833** **834** **835** **836** **837** **838** **839** **840** **841** **842** **843** **844** **845** **846** **847** **848** **849** **850** **851** **852** **853** **854** **855** **856** **857** **858** **859** **860** **861** **862** **863** **864** **865** **866** **867** **868** **869** **870** **871** **872** **873** **874** **875** **876** **877** **878** **879** **880** **881** **882** **883** **884** **885** **886** **887** **888** **889** **880** **881** **882** **883** **884** **885** **886** **887** **888** **889** **890** **891** **892** **893** **894** **895** **896** **897** **898** **899** **900** **901** **902** **903** **904** **905** **906** **907** **908** **909** **910** **911** **912** **913** **914** **915** **916** **917** **918** **919** **920** **921** **922** **923** **924** **925** **926** **927** **928** **929** **930** **931** **932** **933** **934** **935** **936** **937** **938** **939** **940** **941** **942** **943** **944** **945** **946** **947** **948** **949** **950** **951** **952** **953** **954** **955** **956** **957** **958** **959** **960** **961** **962** **963** **964** **965** **966** **967** **968** **969** **970** **971** **972** **973** **974** **975** **976** **977** **978** **979** **980** **981** **982** **983** **984** **985** **986** **987** **988** **989** **980** **981** **982** **983** **984** **985** **986** **987** **988** **989** **990** **991** **992** **993** **994** **995** **996** **997** **998** **999** **1000** **1001** **1002** **1003** **1004** **1005** **1006** **1007** **1008** **1009** **10010** **10011** **10012** **10013** **10014** **10015** **10016** **10017** **10018** **10019** **10020** **10021** **10022** **10023** **10024** **10025** **10026** **10027** **10028** **10029** **10030** **10031** **10032** **10033** **10034** **10035** **10036** **10037** **10038** **10039** **10040** **10041** **10042** **10043** **10044** **10045** **10046** **10047** **10048** **10049** **10050** **10051** **10052** **10053** **10054** **10055** **10056** **10057** **10058** **10059** **10060** **10061** **10062** **10063** **10064** **10065** **10066** **10067** **10068** **10069** **10070** **10071** **10072** **10073** **10074** **10075** **10076** **10077** **10078** **10079** **10080** **10081** **10082** **10083** **10084** **10085** **10086** **10087** **10088** **10089** **10090** **10091** **10092** **10093** **10094** **10095** **10096** **10097** **10098** **10099** **100100** **100101** **100102** **100103** **100104** **100105** **100106** **100107** **100108** **100109** **100110** **100111** **100112** **100113** **100114** **100115** **100116** **100117** **100118** **100119** **100120** **100121** **100122** **100123** **100124** **100125** **100126** **100127** **100128** **100129** **100130** **100131** **100132** **100133** **100134** **100135** **100136** **100137** **100138** **100139** **100140** **100141** **100142** **100143** **100144** **100145** **100146** **100147** **100148** **100149** **100150** **100151** **100152** **100153** **100154** **100155** **100156** **100157** **100158** **100159** **100160** **100161** **100162** **100163** **100164** **100165** **100166** **100167** **100168** **100169** **100170** **100171** **100172** **100173** **100174** **100175** **100176** **100177** **100178** **100179** **100180** **100181** **100182** **100183** **100184** **100185** **100186** **100187** **100188** **100189** **100190** **100191** **100192** **100193** **100194** **100195** **100196** **100197** **100198** **100199** **100200** **100201** **100202** **100203** **100204** **100205** **100206** **100207** **100208** **100209** **100210** **100211** **100212** **100213** **100214** **100215** **100216** **100217** **100218** **100219** **100220** **100221** **100222** **100223** **100224** **100225** **100226** **100227** **100228** **100229** **100230** **100231** **100232** **100233** **100234** **100235** **100236** **100237** **100238** **100239** **100240** **100241** **100242** **100243** **100244** **100245** **100246** **100247** **100248** **100249** **100250** **100251** **100252** **100253** **100254** **100255** **100256** **100257** **100258** **100259** **100260** **100261** **100262** **100263** **100264** **100265** **100266** **100267** **100268** **100269** **100270** **100271** **100272** **100273** **100274** **100275** **100276** **100277** **100278** **100279** **100280** **100281** **100282**

«Лаа илаҳа иллаллоҳу вахдаҳу лаа шариқа лаҳ, лаҳул мулку ва лаҳул хамду ва ҳува ала кулли шайъин қодир. Лаа илаҳа иллаллоҳу вахдаҳ, анжаза ваъдаҳ, ва насоро абдаҳ, ва ҳазамал ахзаба вахдаҳ».

Маъноси: «Ёлғиз ҳамда шериксиз Аллоҳдан ўзга барҳақ илоҳ йўқдир. Эгадорлик ва мақтовлар Унгагина хосдир. У барча нарсага қодирдир. Ягона шерик-сиз Аллоҳдан ўзга ҳақ илоҳ йўқдир. У ваъдасига вафо қилди, бандасига ёрдам берди ва Ўзи душман гурухларини мағлуб этди».

Сүнг Сафо тепалигидан тушиб Марва тепалиги тарафга қараб юрасиз.

Мана шу юришингиз “саъй” деб аталади. Бориш бир, келиш икки ҳисобланиб, етти марта бўлгунча саъй қилинади. Йўлдаги икки яшил чирокли белгилар орасида югурила-ди. Қолган масофани мўътадил юриб, Марва тепалигига бориб, Аллоҳга ҳамд айтиб, Сафода қилган дуоларни такрор айтиб, саъингизни давом эттирасиз.

Тавоғ пайтида ҳам, саъй пайтида ҳам зарурий ҳамда маҳсус дуо ва зикрлар йўқ, ҳар киши ўзи билган дуо ва зикрларни ёки Қуръон ўқиб юриши мумкин, бироқ имкон қадар Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам қилган дуо ва зикрларни қилишга эътибор бериш лозим.

Саъйни Марва тепалигига тугатга-нингиздан сўнг, сочингизни (тўла) олдира-сиз ёки (тўла) қисқартирасиз. Аёллар эса соchlарини жамлаб учидан бир энлик чама-си кесишлари кифоя.

Шу билан умра ибодатингиз ниҳояси-га етди ва эҳром таъқиқлари тугади.

Агар сиз Таматтуъ ниятида ҳаж қилиб, ҳаждан аввал умра қилаётган бўл-сангиз, сочингизни қисқартирганингиз маъқул, чунки ҳаж қилганингиздан сўнг сочни тўла олдирганингиз афзал.

Агар сиз Таматтуъ ёки Қирон усулида ҳаж қилаётган бўлсангиз, сизга Курбон ҳайити кунлари қурбонлик сўйиш вожиб бўлади. Агар қурбонлик қилишга қодир бўлмасангиз, уч кун ҳаж кунларида ва етти кун ўз юрtingизга қайтганингизда, жами ўн кун рўза тутасиз, шу билан сиздан қурбонлик соқит бўлади. Бундай ҳолатда рўзани арафа кунидан аввал тутга-нингиз афзал, бирор сабаб билан кечи-килган бўлса, ҳайитдан сўнг тутилса ҳам бўлади.

ҲАЖ ҚИЛИШ ТАРТИБИ

1. Агар сиз Ифрод ёки Қирон усулида ҳаж қилаётган бўлсангиз, ўзингиз келадиган тарафдаги Мийқотдан эҳром боғлайсиз.

Агар Мийқот ичкарисида бўлсангиз, турган жойингизда ният қилиб эҳром кия-сиз.

Агар сиз Таматтуъ ниятида ҳаж қилаётган бўлсангиз, аввал умра учун Мийқотдан эҳром киясиз. Ҳаж учун Тарвия (8-зулҳижжа) куни, турган жойин-гиздан имкони бўлса ғусл қилиб, ҳушбўй-ланиб, “Лаббайкаллоҳумма ҳажжан” деб ҳаж нияти билан эҳром киясиз ва талбия (Лаббайкаллоҳумма лаббайк) айтиб, йўлга чиқасиз.

2. Сўнг Минога бориб, пешин, аср, шом, хуфтон ва бомдод намозларини қаср (яъни, 4 ракъатликларини 2 ракъат) қилиб, ҳар бирини ўз вақтида ўқийсиз.

3. 9-зулҳижжа куни қуёш чиқиши билан Арафот майдонига оҳиста йўл ола-сиз. Сиз каби Аллоҳ раҳматини тилаб, Арафотга йўл олаётган ҳожиларга озор бермасликка ҳаракат қиласиз. Арафотга етиб борганингизга ишонч ҳосил қилгач, у ерда пешин ва аср намозларини бир аzon ва икки такбир билан пешин вақтида, қаср қилиб ва жамлаб ўқийсиз.

Арафотнинг чегарасидан ташқарида туриб қолишдан эҳтиёт бўлинг ва Арафот худудида эканингизни таъкидлаб олинг сўнгра қиблага юзланиб, худди Расулул-лоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам қилгандаридек, қўлларингизни дуога очиб, хоҳ-лаганингизча дуо ва зикрлар қиласиз. Ушбу фурсатни ғанимат билиб, имкон қадар кўпроқ дуо ва

ильтижолар қилишга ҳаракат қилинг. Арафотда то кун ботгу-нича турасиз.

4. Қуёш ботиши билан, талбия айтган ҳолда виқор ва оҳисталик билан Музда-лифага йўл оласиз. Муздалифада шом ва хуфтон намозларини жам ва қаср қилиб, бир аzon, икки такбир билан ўқийсиз. Бомдод намозигача у ерда дам олиб, тонг ёриша бошлагандан бомдод намозини ўқиб олиб, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам қилғанларидек, қиблага юзла-ниб, қўлингизни дуога очиб, Аллоҳдан тилак ва истакларингизни сўрайсиз.

5. Қуёш чиқишидан аввал “лаббайка” айтиб, Мино томон йўл оласиз. Агар сиз аёллар, қариялар, bemорлар каби заиф кишилардан бўлсангиз, туннинг иккинчи ярмидан сўнг Минога жўнасангиз ҳам бўлаверади. Муздалифадан 7 дона (нўхат донасидан каттароқ, ўрик данагидан ки-чикроқ) тош териб оласиз. Сиз у тошларни Минода биринчи ҳайит куни Ақаба деб номланувчи жамрага (омилар шайтонга тош отиладиган жой деб атайдиган ўринга) отасиз. Қолган тошларни Минодан терасиз, мана шу еттига тошни ҳам Минодан терсангиз бўлади.

6. Минога келганингиздан сўнг амал-ларни қуидаги тартибда бажарасиз:

- а) Маккага яқинроқ томонда жойлашган Ақаба жамрасига бориб, унга бирин-кетин, ҳар отганингизда “Аллоҳу акбар” деб тош отасиз.
- б) Қурбонлигингизни сўясиз (ёки сўйилгани ҳақида сўраб аниқлайсиз). Имкони бўлса, қурбонлигингиз гўш-тидан ўзингиз ҳам ейсиз ва камбағалларга тарқатасиз.

в) Сочингизни қирдирасиз ёки қисқартирасиз. Қирдириш афзалдир. Аёллар эса, соchlари учидан бир энли чамаси кесадилар.

Юқоридаги тартиб афзал, лекин бирортасининг ўрни аввал кейинликда алмашиб қолса зарари йўқ.

Жамрада тош отиб, сочингизни қирдириб ёки қисқартирганингиздан сўнг эҳромингизни ечиб, ўз кийимин-гизни киясиз. Сизга эҳром таъқиқла-ридан фақат аёлларга яқинлик қилиш қолади, холос.

7. Сўнг Маккага бориб “Тавофи Ифо-за” деб аталадиган, Ҳаж ибодатининг (1- ният билан эҳром кийиш, 2- Арафот майдонида арафа куни туришдан кейинги) 3- руҳн амалини адо этасиз. Яъни, умрада қилганингиз каби 7 марта тавоф ва 7 марта саъй қиласиз. Энди сизга аёлингиз ҳам ҳалол бўлди.

Агар сиз Қорин ёки Ифрод усулида ҳаж қилаётган ва Тавофи Қудумда саъй қилган бўлсангиз фақат 7 марта Тавофи Ифозани қиласиз холос, саъй қилмайсиз.

Тавофи Ифоза ва саъйни Мино кун-ларидан кейинга қолдирилса ҳам жоиз.

8. Биринчи ҳайит куни Тавофи Ифоза ва саъйдан сўнг Минога қайтасиз. У ерда “Ташриқ кунлари” дейилмиш 11, 12, 13- зулхиҷжада тунларини тунайсиз. Агар шош-сангиз 12-зулхиҷжада қайтсангиз ҳам бўлади.

9. Иккинчи ва учинчи ҳайит кунлари учта жамранинг ҳар бирига заволдан сўнг, яъни пешиндан кейин 7 донадан тош отасиз. Ҳар отганингизда “Аллоҳу акбар” деб, дастлаб Маккадан энг узоқ томонда

жойлашган кичик жамрага, кейин ўрта жамрага, сўнг Ақаба дейиладиган катта жамрага тош отасиз. Биринчи ва иккинчи жамрага тош отганингиздан сўнг қиблага қараб, қўлларингизни кўтариб, истаганин-гизча дуо қиласиз. Учинчи жамрага тош отиб бўлгач, тўхтамай кетаверасиз.

Агар сиз шошилиб, Минода икки кун тунағанингиздан сўнг кетмоқчи бўлсангиз, учинчи куни қуёш ботишидан аввал Мино водийсидан чиқиб кетишингиз зарур. Агар қуёш ботиб қолса, у куни ҳам қолиб, эртаси куни заволдан сўнг тош отиб, кейин қайтасиз. Минода уч кеча тунаш афзалдир.

Бемор ва заиф кишилар тош отиш учун бошқа одамни вакил қилишлари мумкин. Вакил қилинган одам аввал ўзи-нинг тошларини отиб, сўнг ўша жойда туриб, бошқаларнинг тошларини отади.

10. Ҳаж амалларини бажариб, вата-нингизга қайтиш олдидан Масжидул Ҳа-ромга кириб, Каъбани 7 марта тавоғ қиласиз, бу “Тавофул-вадоъ”, яъни, хайр-лашув тавофи дейилади. Узрли аёллардан бошқа ҳар бир ҳожи буни адо этиши лозим.

ЭҲРОМДАГИ КИШИГА ВОЖИБ БЎЛГАН ИШЛАР

Ҳаж ва умра қилиш ниятида эҳром кийган кишига қуйидагилар вожибdir:

1. Аллоҳ вожиб қилган диний буйруқларни бажариш. Масалан, намозларни ўз вақтида жамоат билан адо этиш.

2. Аллоҳ ман этган фисқу-фужур, ғийбат, сўкиш ва жанжал каби салбий иллатлардан ўзини тийиш.
3. Қўли ёки тили билан бирор му-сулмонга озор беришдан сақла-ниш.
4. Эҳромда таъқиқланган ишлардан ўзини тийиш. Улар қуидагилар-дир:
 - а) соч, тук ва тирнокларини олиш, агар ўзидан-ўзи тўкилса, зарари йўқ.
 - б) баданига ва кийимига хушбўй-лик суриш, емак-ичмакларига хушбўйлик аралаштириш.
 - в) қуруқликдаги ов қилинадиган ҳайвонларни овлаш, шунингдек, бирорвинг овига кўмаклашиш.
 - г) аёллар борасидаги ишларга аралashiш, масалан: ўз никоҳига олиш ёки бирорга никоҳлаш, унаштирилиш, аёлларга шаҳват билан қараш ва ҳо-казолар.

Мазкур ҳолатлар эркак учун ҳам, аёл учун ҳам бирдек таъқиқланган ишлардир.

Эркаклар учун хос таъқиқлар:

- а) бош кийим киймайдилар, соябон ёки бирор нарсанинг соясидан

фойдаланишлари мумкин.

б) Баданга мослаб тикилган кийим киймайдилар, эхромнинг паст-ки (изор) қисми топилмай қолган тақдирдагина, ноиложликдан лозим ёки шалвар кийиш мумкин. Шунинг-дек, оёқ учун тўпиқни ўрамайдиган шиппак (тапочка, туфли) кабилар топилмаган ҳолатда маҳси (этик) каби тўпиқни ўраб турадиган оёқ кийимлар кийилиши мумкин.

Аёллар эхромдалик вақтларида қўлларига қўлқоп киймайдилар, юзларига ниқоб тутмайдилар. Лекин но-маҳрам эркаклар олдида юзларига рўмолларини ташлаб тўсадилар.

Агар эхром кийган киши ўзи билмаган ҳолда ёки унугтан ҳолда тикилган нарса кийиб олган бўлса, ёки бош кийим кийиб олган бўлса, ёки эҳтиётсизлик билан бош қашиб сочи-ни тўкаётган бўлса, ёки тирнокларини олаётган бўлса, эсига келиб қолиши биланоқ ёки бирор киши айтиши биланоқ дарҳол бу хатони тўхтатмоғи лозим.

Шиппак, тапочка кийиш, узук, кўзойнак, қулоққа эшитиш асбоби, қўл соат, пул ва хужжатлар солина-диган ҳамён (кармон) ёки сумкача тақиши мумкин.

Эхромни алмаштириш, уни то-залаш, ювиш, бадани, бошни ювиш дуруст. Ювениш жараёнида ўз-ўзидан соч тўкилса зарари йўқ. Ювенишда атир совун ишлатилмайди

ПАЙГАМБАР СОЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙХИ ВА САЛЛАМ МАСЖИДЛАРИ ЗИЁРАТИ

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва сал-лам масжидларини зиёрат қилиш ва у ерда намоз ўқиши ният қилиб йўлга чиқиш суннатдир. Чунки у ерда ўқил-ган намоз бошқа жойда ўқилган на-моздан минг баробар яхшидир. Мас-жидул Ҳаром бундан мустасно.

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам масжидларини зиёрат қилиш учун эҳром кийилмайди, талбия ай-тилмайди. Ҳаж қилиш билан бу зиёрат ўртасида боғлиқлик йўқ.

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва сал-лам масжидларига етиб борганингизда ўнг оёғингиз билан кирасиз, бисмил-лаҳ ва пайғамбарга салавот айтиб, Аллоҳдан ўзингизга раҳмат эшигини очишини тилаб, қуидаги дуони ўқий-сиз:

Оллаҳумма си әллаху әллаху әллаху шахада әллаху әллаху әллаху
Аллаху әллаху әллаху әллаху әллаху әллаху әллаху әллаху әллаху әллаху
Аллаху әллаху әллаху әллаху әллаху әллаху әллаху әллаху әллаху әллаху

«Ауузу биллаҳил азиим ва биваж-ҳиҳил карим ва султониҳил қодим минаш шайтонир рожийм. Аллоҳум-мафтаҳ, лий абваба роҳматик».

Маъноси: «Улуғ Аллоҳдан, Унинг Карим Юзи ва Қадим салтанати билан тошбўрон қилинган шайтондан паноҳ тилайман. Эй Аллоҳ! Менга раҳмат эшикларини очгин».

Бошқа масжидларга кирилганда ҳам шу дуони айтиб кириш суннат.

Масjidга кирганингиздан сўнг икки ракъат Таҳийятул-масжид намози ўқинг. Агар Равза ичида бўлса яхши, бўлмаса масжиднинг қаерида бўлса ҳам бўлаверади. Равза деб, Пайғам-баримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам-нинг илк масжидларининг ўрнини ай-тилади.

Сүнг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам қабрлари рўбарўсига борасиз. Одоб билан ва паст овозда қуидагиларни айтасиз;

«Ассаламу алейка айюҳан-набиийю ва роҳматуллоҳи ва барокатуҳу. Алло-ҳумма аатиҳил василата вал фазилата вабъасҳул мақомал маҳмуд, аллази ваъадтаҳу. Аллоҳуммажзиҳи ан умма-тиҳи афзолал жазаи».

Маъноси: «Эй Набий! Сизга Аллоҳ-нинг саломи, раҳмати ва баракотлари бўлсин. Эй Аллоҳ! У зотга Васила (жан-натдаги энг олий мақом) ва фазилат ато этгин. Уни Ўзинг вавъда қилган мақтовли мақомда тургизгин. Эй Аллоҳ! У зотни умматлари тарафидан энг афзал муко-фотларга эриштиргин».

Сўнг бир оз ўнг тарафга сурилиб, Абу Бакр розияллоҳу анҳу қабрлари рўбарўсига келасиз ва салом бериб, у кишига Аллоҳнинг мағфирати, раҳмати ва розилигини тилайсиз.

Сўнг яна бир оз ўнг тарафга силжиб, Умар розияллоҳу анҳу қабрлари тўғри-сига келиб, салом бериб, у кишига ҳам Аллоҳнинг мағфирати, раҳмати ва рози-лигини сўрайсиз.

Агар сиз таҳорат қилиб, Қубо мас-жиди зиёратига бориб, у ерда намоз ўқисангиз Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллатининг сұннатларини

адо этган бўласиз.

Ал-Бақиъ қабристонини зиёрат қилиш ҳам суннат, у ерда ҳазрати Усмоннинг қабрлари ҳам бор. Уҳуд шуҳадолари-ни, жумладан Хамза розияллоҳу ан-хум қабрини зиёрат қилиш суннатдир, чунки Пайғамбаримиз алайҳиссалом уларни зиёрат қиласар ва хақларига дуолар қиласар эдилар. У зот соллалло-ху алайҳи ва саллам ўз саҳобаларига қабрларни зиёрат қилганда ўқишлари учун қуийдаги дуони ўргатганлар:

Аллаҳу акаффа миённи Ҳамза Ҳамзанинни
и Ҳамзанинни Ҳамзанинни Ҳамзанинни Ҳамзанинни
. Ҳамзанинни Ҳамзанинни Ҳамзанинни Ҳамзанинни

«Ассаламу алейкум ахладдияри минал мўъминина вал муслимин, ва иннаа иниш-аллоҳу бикум лаҳиқун насъалуллоҳа лана ва лакум ал аафия».

Маъноси: «Мўмин ва муслимлардан иборат бўлган эй диёр (қабристон) аҳли, сизларга салом бўлсин! Биз ҳам Аллоҳ хоҳласа, сизларнинг ёнингизга келамиз. Аллоҳдан ўзимизга ҳам, сизларга ҳам оғият тилаймиз».

Мадинаи Мунаввара шаҳрида юқори-да зикр қилинган жойлардан бошқа зиёрат қилинса савоб олинадиган ер йўқ, шунинг учун муҳтарам ҳожиларимизга тавсиямиз шуки, ҳар намозга минг баробар кўп ажр бериладиган Пайғамбаримиз масжидлари-даги намозларни ғанимат билсинлар.

Аллоҳ ибодатларимизни қабул этсин.

A horizontal row of ten empty rectangular boxes, intended for children to write their names in, similar to a handwriting practice sheet.

